

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

REMISSVAR

Tillträde för nybörjare - ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning på grundnivå, SOU 2017:20

Utredningens uppdrag har varit att lämna förslag till ett öppnare och enklare system för tillträdet till högskolan. Utgångspunkten har varit att huvudvägen in till högskolan ska vara gymnasieskolan, men att det ska finnas flera vägar in i högskolan.

Utredningen har också haft ett antal specifika frågeställningar. Bland annat att ta ställning till om meritpoäng ska finnas, högskoleprovet ska få en mer begränsad roll och ge förslag till hur grundläggande behörighet kan uppnås genom arbetslivserfarenhet.

Utredningen ger många delförslag och som helhet bidrar de till ett tydligare system för tillträde till högskolan. Saco är tveksam till vissa delförslag, men som helhet tillstyrker Saco utredningens förslag.

SAMMANFATTNING AV FÖRSLAGET

BEHÖRIGHET

- a) Grundläggande kompetenser visas genom
 - gymnasieexamen/motsvarande
 - nationellt behörighetsprov
 - reell kompetens/individuell bedömning
- b) Särskild behörighet
 - Kurser från gymnasieskolan
 - Konstnärliga prov
 - Andra krav (efter ansökan till UHR)
 - Reell kompetens/individuell bedömning
- UHR fastställer vilka särskilda behörighetskrav som ska gälla för utbildning som leder till en yrkesexamen och för utbildning som leder till en konstnärlig examen.
- Lärosätena bestämmer särskilda behörighetskrav för utbildning som leder till en generell examen och för fristående kurser.

URVAL (TRE GRUPPER)

- a) Betyg. Störst
- b) Högskoleprov (viktat). Minst 15 %
- c) Lokalt beslutade urvalsgrunder (av universitet och högskola). Ska bestå av sakliga omständigheter av betydelse för utbildningen. Betyg och högskoleprov kan användas, men på ett annat sätt än i de andra urvalsgrupperna. Även en sammanvägning av meriter, till exempel vissa betyg och resultat från intervju.

Några kommentarer

Högskoleutbildning är den högsta nivån i utbildningskedjan och viktig för samhällets långsiktiga utveckling. Saco anser att kraven för tillträde ska vara tydliga och bygga på kunskapsnivån efter avslutad gymnasieutbildning.

Arbete medför inte med automatik att förkunskapskrav för högskolestudier uppfylls. Det är glädjande att det också är utredningens uppfattning. Istället för en särskild kvotgrupp för personer med yrkeserfarenhet föreslår utredningen ett nationellt behörighetsprov. Det ska testa om en person uppfyller de kompetenser som krävs för grundläggande behörighet. De som har fyllt 24 år kan genomföra provet.

Proven är intressanta och de borde utvecklas så att de kan genomföras av icke svensktalande. Provdelar som inte avser svenska språket borde kunna användas för att snabbt bedöma övriga grundläggande kompetenser hos personer som är nya i Sverige. Det kanske skulle kunna vara ett sätt att snabbt dokumentera utländsk erfarenhet, vilket i sin tur kan underlätta för personer som är nya i Sverige att hitta rätt i utbildningssystemet och snabbare komma i arbete.

Utredningen föreslår att meritpoängen avskaffas. Utredningen anser att i de fall som språk och matematik har betydelse för högskolestudierna ska de vara en fråga för särskild behörighet. Saco har samma inställning. Skälen till det är bland annat att det finns en risk att den här typen av tidiga taktiska val missgynnar vissa grupper och i förlängningen bidrar till en snedrekrytering in i högskolan.

Högskoleprovet finns kvar som urvalsgrupp, men gruppen kan begränsas till 15 procent. Utredningen föreslår vidare att provet ska kunna göras första gången det året en person fyller 19, samt att resultatet ska vara giltigt i tre år. Under den perioden får en person delta vid tre provtillfällen. Saco anser att det är bra med en åldersgräns för provet, samt begränsningar av

prov tillfällen. Signalen till elever måste alltid vara att det är studier i gymnasiet som är viktigast för fortsatta studier.

Resultaten från högskoleprovet föreslås kunna viktas beroende på utbildningarnas inriktning. Exempelvis kan resultaten på den kvantitativa delen väga mer än den verbala för vissa utbildningar. Det är svårt att se hur detta kommer hanteras av lärosätet i praktiken. Saco anser att det bör genomföras ytterligare fördjupade analyser av viktning som metod och i synnerhet om vissa grupper kan påverkas mer än andra av sådana viktningar.

Reell kompetens finns kvar som bedömningsgrund. Utredningens motiv är att det kan finnas sökande till högskolan som inte har gymnasiebetyg, eller motsvarande, eller inte uppfyller ålderskravet för behörighetsprovet. Utredningen konstaterar också att de flesta som i dag skulle komma ifråga för bedömning av reell kompetens troligen också skulle kunna pröva sin kompetens genom behörighetsprovet. Utredningen konstaterar att det ska vara den sökande som bestämmer om de vill göra det ena eller det andra.

Saco anser att det är bra att reell kompetens finns kvar. Men införandet av behörighetsprovet innebär överlappningar såsom utredningen påtalar. Det är viktigt att det tas fram information som tydligt visar vilka vägar det finns för potentiella studenter in i högskolan. Självklart ska den information finnas på flera språk.

Det är också angeläget att prövningen av reell kompetens för behörighet är centraliserad, samt att myndigheten har de resurser som krävs för en snabb bedömningsprocess. Myndigheten skulle även kunna bedöma särskilda behörigheter om många lärosäten har samma eller på uppdrag från ett lärosäte. Fördelarna är att människor vet var de ska vända sig, att grunderna för bedömningen är enhetliga, samt att handläggningstiderna kan kortas ned. Alternativet är att lärosäten tilldelas särskilda resurser för bedömningar av reell kompetens. En snabbare och effektivare bedömning av reell kompetens gör det lättare för människor att hitta rätt utbildning och kan även bidra till bättre matchning på arbetsmarknaden.

Lärosätena kan anta en del av urvalet på basis av lokalt beslutade urvalsgrunder. Enligt utredningen skulle över 40 procent av platserna kunna fördelas på lokalt beslutade urvalsgrunder. Fördelen är att det ger flera personer möjligheten att antas genom alternativa urvalsformer särskilt anpassade till specifika utbildningar, med en bättre matchning mellan student och utbildning. Nackdelen kan vara att vissa lärosäten blir för generösa i bedömningarna för att locka till sig studenter till utbildningarna. Även om risken är liten, är det viktigt att följa hur stora andelar som antas

på lokala grunder vid olika lärosäten, samt studentgruppens sammansättning.

Remissvar från Sveriges Ingenjörer, Sveriges läkarförbund och Sveriges Tandläkarförbund bifogas.

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist

Håkan Regnér